

konca dni je bil prijatelj mladini, nikoli ga ni zapustil izredno svež in zdrav humor. Redno se je udeleževal sestankov upokojenega učiteljstva, na katerih je podajal marsikaj iz svoje bogate življenjske in učiteljske prakse. Še pred pol leta je na iskrenem sestanku s tovariši slavil 90 letnico svojega življenja.

Zdaj je sledil svoji pred 15 leti umrli gospe soprog in mnogim svojim tovarišem, ki so že davno pred njim šli to svojo zadnjo zemsko pot. Mnogi prijatelji in znaneci, zastopniki društev in uradov, zlasti na mnogo pokojnikovih upokojenih in aktivnih tovarišev, mu je dajalo zadnje spremstvo. Predsednik JUU sreskega društva v Celju tov. Roš je vzglednemu in zaslužnemu tovarišu v slovo izpregovoril ob odprtem grobu. Zagotovil mu je, da bo ime Toma Graha v kroniki Celjskega učiteljskega društva slej ko prej ostalo ohranjeno na enem izmed najčastnejših mest.

† Rudolf Žnidarčič

Rojen v Gradišču nad Prvačino v Spodnji Vipavski dolini kot sin premožnega posestnika, krščen od pesnika Simona Gregorčiča, je doštudiral učiteljske v Kopru in kot učitelj preromal vso slovensko zemljo; omahnil je v grob pod Kamniškimi planinami, star komaj 54 let.

Njegova označba je izpopolnjevala, smoter resnica. Vse svoje žive dni, skozi vse boje in nehanje je sledil k enemu cilju — k popolnosti človeka. Notranje popolnoma izgrajen, s širokim obzorjem je šel po poti življenja, vzgajal, učil, delil dobrote in se boril ter iskal še vedno višjih smotrov.

Zato je bil prvenstveno vzgojitelj. Vzgajal pa je učence z vzgledi, ne s praznimi besedami. Vzgajal je narod, pa ne samo s pustimi predavanji, temveč s prijazno besedo v hišah bednih in zapuščenih. Te je smatral za narod. Zato so ga ti smatrali za svojega prijatelja. Roditeljski sestanki so se vršili v domovih šolarjev, tam je obiskal starše, tam je bila beseda najiskrenjša in najtehtnejša.

Šel je po poti slovenskega učitelja: je učil, predaval, režiral, igral, prepeval, vodil najrazličnejša društva in pomagal povsod, kjer je bilo potrebno.

Pot mu ni bila z rožami posuta: preстал je svetovno vojno, bil ranjen, izgubil svojce, porušil so mu življenjske ideale: vero v delo in pravičnost.

Bil je utrujen, a ne izčrpan. Težko bolan je učil in predaval, zraven zgradil šolo in pisal zgodovino črnuške fare. Zdaj spi v Kamniku na Zalah ob edinki Sonjici. Združena sta gotovo srečna.

Njegovo prvo delo je zvezano z delom za naše osvobodjenje. Ob pričetku svetovne vojne, v januarju 1915. je zaprisegel mobilizirane Gradiščane na zvestobo jugoslovanstvu, slovanstvu in antanti. Tako ni nihče izmed njegovih rojakov zaslužil avstro-ogrsko medalje.

V maju 1918. je izbruhnil radgonski upor, ki je postavil na zatožno klop 12 vojakov. Za tolačja je bil imenovan poročnik, pokojni Žnidarčič. kateremu se je posrečilo rešiti življenje 4 vojakom. »Slovenski narod« je ob sedmi obletnici teh dogodkov, dne 26. maja 1925. o tem poročal: »Zasliševanje številnih prič in obtožencev je trajalo le kratko časa in že dne 26. maja 1918. ob 9. uri dopoldne je bila razglašena obsodba, s katero je pretila smrt vsem obtožencem. Po zaslugi slovenskega oficirja Žnidarčiča pa je s prizivom uspelo četvorici rešiti se smrti, medtem ko je glede ostalih osmih obtožencev bila smrtna obsodba potrjena in torej smrt neizogibna.

Po prevratu je kljub temu, da je imel družino, ostal na prošnjo v Celju in z 18 vojakov vršil ves čas demobilizacije službo koldvorskega poveljnika.

Takoj po končani demobilizaciji je odhitel na Koroško, kjer se je udeleževal vseh operacij naše vojske, nato pa stopil v učiteljsko službo tudi na Koroškem.

Po nesrečnem plebiscitu se je umaknil v Grahovo pri Cerknici, kjer je nastopila zanj gotovo najmirnejša in najsrečnejša doba. V toplem družinskem krogu je učil in pomagal graditi vodovod.

Potem je šel v Moravče in nato v Leskovec pri Krškem, kjer je doživel največja razočaranja. Vsa njegova notranja zgradba se je hotela zrušiti ob težkih udarcih. Leskovec je bil mejnik v njegovem življenju, a iz vseh spoznanj in doživetij je izšel čistejši in popolnejši. Tu se je zgodilo tudi najhujše: tragično je umrla komaj dvanaestletna Sonjica, ljubka in dobra kakor svetel sončni žarek.

Šel je potem na hrib Št. Rupert in zopet v dolino v Črnuče, kjer je zgradil šolo. Počasi je po težki bolezni v njem rasla življenjska moč in se vračala vera v pravičo.

Kakor da je čutil, da se bliža zadnji postaji. Dneve in noči je prešel pri delu, urejal šolo, pisal zgodovino Črnuč in se še bolj sklenil z družino. Iznenada pa se je poslovil od zvestih in umolknih za vedno.

Njegovo spanje je spanje pravičnega. V življenju težko preizkušal si je izklesal idealni lik človeka, izobražen in delaven je izpolnil življenje z delom, za pravico vedno neustrašeno se boreč. Vedoč, da ni delo za narod samo govorjenje in da narod brez trdne gospodarske podlage le malo pomeni, je uvedel v šoli v Leskovcu poseben sistem varčevanja, da so učenci nalagali denar in se privajali poznejšemu skrbnemu gospodarskemu življenju. Izdelal je nešteto zemljevidov, znan je posebno zemljevid Spodnjega Posavja. Govoril je vedno najčistejšo slovenščino ter bil zvest član JUU.

Njegov pogreb je izpričal geslo »Zvestoba za zvestobo«. Za njim so stopali užalostena rodbina, šolarji, narod s Črnuč in zvesti rojaki.

Od Koroške bo vel veter in prinašal tožbe naših. Od rodne Vipavske doline bo pomlad dihala vzdih. Lačni narod in nevzgojeni otroci bodo hodili po svetu.

Znidarčič bo vzor kako je treba vzgajati male, nasiti lačne in služiti domovini.

Bil je vzornik, zato ni umrl. B.

† Frančku Žličarju v spomin

Tih in skromen v življenju, dober in velik v dejanju, mil in dober srčen do bližnjega. Takšen je bil Tvoj obraz, takšno Tvoje življenje!

Ne bi bilo v skladu s Tvojo življenjsko potjo, če bi v visokem poletju namesto da si se za vedno poslovil, šel z nevajenim korakom lastni sreči nasproti, ki se Ti je k najvišjemu dnevu življenja vsa zoreča ponujala s praga tihe sreče v ljubezni. Sreča ni hotela priti v opreko s Tvojim življenjem, v katerem si bil pač varen, da si dajal drugim, nase si pa ob vedno trajajočem delavniku pozabil.

Vdan v življenje, ki danes tepe, jutri gladi, potem pa zopet tepe, si v svojem plodnem delovanju izven šole delal od zgodnje pomladi do pozne jeseni na vrtu, v sadovnjaku in v gorici. Ko si svoje vrtnice in drevesca, katere je vse leto skrbno negovala Tvoja vrtnarska roka, ob dnevih, ko se začne iz Pesniške doline vleči v griče Slovenskih gor, gosta jesenska megla, dobro obvaroval pred mrazom, si pa obrnil korak v svojo delavnico na šolskem podstrešju, ki Ti je bila poleg vrta Tvoj drugi dom. Vrt, Tvoje pisane vrtnice, Tvoja delavnica, so Ti bili vedno sveži viri vedrin, ki se Ti je lesketala v očeh, ko si živel med svojimi učenci v razredu, ko si krenil med naše kmečke ljudstvo, ko si se mudil med svojimi tovariši. Cepljenje sadnega dreva in sajenje vrtnic na vrtove vaških hišic, Te je privedlo v sredino vaškega življenja, da si kot malokdo med nami poznal slovenjega kmetiča in njegov dom. Še več, ne samo, da si spoznal te skromne koče naših lepih gričev, saj jih pozna marsikdo, tudi v ljubilo Tebe in Tvoje, večinoma samo njim posvečeno življenje.

Obisk v Tvojo delavnico bi bil zgovorna priča, da tudi v zimskem času lahko najdeš na vasi dovolj živga in zdravega stika z našo vasjo. Najbrž ni bilo ročnega dela, ki bi ga ne zmogla Tvoja večja roka — od okvira za podobu, ki si ga rad rezljal v narodnem slogu, do barvanja lesenih križcev, na katerih je lepelo s starostjo vred še mnogo mnogo neutešenih želja in neuslišanih molitev, do vezanja knjig, s katerimi si marsikateremu prijatelju okrasil knjižnico, in marsikateri kmečki družini ohranil dobro čtivo, ki se bo še leta čitalo iz roda v rod. Kdo še ni videl napisov na domači šoli, na slikah, pri domačih obrtnikih ali bilo kje, katere je krasila svojstvena pisava Tvoje večje roke?

Menda je ni hiše pri Sv. Andražu v Slov. goricah, kjer je bilo Tvoje prvo službeno mesto, da bi ne imela nate kakšnega spomina, ki bo živo pričal o tvoji delavnosti in zdravi ljubezni do ljudstva.

Z živo vneto si se zanimal tudi za narodna ročna dela, jih marljivo in z velikim razumevanjem zbiral in se potem pri njih učil kaj je naše ljudsko delo in kaj nam je prinesla meščanska prosveta. Tvoja hišica v gorici pri Mali Nedelji, katere sleherno podoba in pohištvo si hotel okrasiti v narodnem slovenskem slogu, bi vedela o tem Tvojem poslanstvu povedati marsikatero mično zgodbo o delu, kako si prišel do tega ljudskega zaklada. Če bo pa kdaj noga ošabnega tujca, ki se tako rad spreha po teh zelenih gričih, prestopila njen prag, bo morala nehoče kloniti pred lepoto, ki je samo naša pred sosedi in svetom!

Dobri tovariši Franček, v trpkem trenutku, ko moramo verjeti, da si odšel k trem že umrlim dragim tovarišem iz našega šolskega gnezda, sili v človeka misel — vprašanje: zakaj si moral ravno Ti tako zgodaj zapustiti svoje delo? Mar zato, ker je kruta pravica smrti takšna, da se morajo najboljši posloviti prvi? Ne vem! Vem le to, da mi tovariši ne bomo nikoli več slišali Tvoje žive besede, Tvoj vrt in Tvoja delavnica pa ne bosta naša mojstra Tvoje roke.

V slovo pa Ti lahko iz srca kličemo: mnogo si ustvaril za svoja mlada leta, mnogim si lahko svetel vzor tihega dela!

V gričkih Slovenskih goric pa se bo v živem spominu ljudstva šepetalo od ust do ust, od cveta do cveta Tvojih vrtnic: nekoč je živel tu mlad učitelj, dobro in skromno srce, pa je prezgodaj umrlo, zakaj, kdo ve? Tvoj sošolec

Zmago.

Velika zaloga ur in zlatnine tudi na obročno odplačevanje brez povišanja cen **M. ILGERJEV sin, urar in juvelir**
MARIBOR, Gosposka ulica 15.
Zahtevajte brezplačen cenik!

† Kokl Jožef

V nedeljo, 2. julija, smo pokopali v Studenicah pri Poljčanah tovariša Kokla Jožefa, šolskega upravitelja v pokoju.

Ponosen na svojo Prlekijo, kjer je bil njegov rojstni kraj in kjer je tudi nastopil svojo prvo učiteljsko službo v Vržeju in Kapeli od l. 1887. do 1898., se je je rad spominjal ob vsaki priliki.

A že leta 1898. ga najdemo v slovenjebistriškem sodnem okraju, iz katerega ni več odšel. Služboval je v Poljčanah, Spod. Poljskavi, Slov. Bistrici, kratek čas v Smartnem na Pohorju, a največ pa je bil v Studenicah, kjer je bil prvič kot učitelj od 1899. do 1903., drugič pa kot šolski upravitelj od 1908. do svoje smrti, saj je ostal tukaj po svoji upokojitvi l. 1925.

Prijazne Studenice z zelenim Bočem so se mu tako priljubile, da so postale njegova druga domačija. Tu je našel tudi svojo življenjsko družico, ki pa mu je zgodaj umrla, zapustivši mu 3 majhne otroke. Vendar naš Kokl ni obupal. Prevzel je sam vzgojo svojih otrok ter jim skušal nadomestiti prerano umrlo mater. Vse tri je z lastnim samozatajevanjem spravil do kruha, kar je vedno poudarjal in bil srečen, ko je videl, da so tudi njegovi otroci srečni.

Kdo ni poznal tov. Kokla? S svojimi jeklenimi živci in odločnim, samozavestnim nastopom si je pridobil vsakega, kdor koli je prišel z njim v stik. Bil je odkrit poštenjak, zagovornik pravice ter neustrašen, ki je s svojo jasno in odločno, četudi včasih navidez ostro besedo vsakega prepričal, da bide v njegovih prsih blago srce.

Splošne vesti

IZPRAZNJENA MESTA

V Stični je prosto učiteljsko mesto, ker je bil od tu premeščen Ambrožič Lado.

— Sreska učiteljska društva prosimo, da v zvezi z našo okrožnico št. 273 z dne 7. septembra 1939. takoj dostavijo sekciji članske sezname v dvojniku po stanju 1. septembra in mesečno prijavo za september. Članski seznam in prijavo se morata po številu članstva ujemati. Z organiziranimi učitelji poročene učiteljice v seznamu podčrtajte. — Istočasno opominjamo vsa sreska društva na tukajšnji dopis št. 275 z dne 5. sept. 1939. Dalje sporočamo, da bomo tiskovine mesečnih prijav pošiljali le onim društvom, ki jih bodo naročila. Uprava sekcije.

Učiteljski pravnik

— Šolski upravitelj in redovanje učencev. Na notico pod tem naslovom smo prejeli sledeče pojasnilo:

V zvezi z notico, priobčeno v 5. številki Vašega c. lista z dne 7. sept. 1939. pod rubriko »Učiteljski pravnik«, v kateri nekdo trdi, da je bila »na tečaju za šolske upravitelje v Ljubljani v dne 3. in 4. avgusta t. l. v nekem referatu izrečena trditev: Sopotpis šolskega upravitelja na spričevalu pomeni, da upravitelj soodloča pri kvalifikaciji učencev« — moram v interesu stvari ugotoviti tole:

Omenjena trditev ni bila izrečena v nobenem referatu. Pač pa je bilo rečeno, da slabe ocene učencev ugotavlja upravitelj in razredni učitelj. Tako je namreč odločilo ministrstvo za prosveto s svojim odlokom O. n. br. 36.619/33.

Prosim, da izvolite to priobčiti v svojem c. listu pod isto, zgoraj omenjeno rubriko ter pojasniti, da zato tudi vsi sklepi, izvajani iz zgoraj navedenih napačnih premis, niso točni, marveč je točno le to, da o prestopu prizadete učence odločata skupno šolski upravitelj in razredni učitelj. Če pa učence nima niti slabih niti dvomnih ocen, tedaj izvrši prevod v višji razred sam razredni učitelj.

V Ljubljani dne 13. septembra 1939.

Prof. Jeglič Milko,
banski šolski nadzornik.

Družba sv. Mohorja je izdala v prvih dneh septembra prvi del Möderndorferjeve Slovenske začetnice

— Š Vprašanje? 1. Kolika pogrebna pripada vdovu po umrli aktivni učiteljici.

2. Ali pripada vdovu, ki je zasebni uradnik, tudi pokojnina po pokojni ženi (nad 9 službenih let) in kolika.

Odgovor. Ad. 1. Kot pogrebna pripada po § 95. U. Z. enomesečna celokupna plača, pokojne soproge.

Ad 2. Po § 147., odst. 1., U. Z. pripada rodbinska določila le zakoniti ženi in otrokom, rojenim v zakonitem zakonu ali pozakonjenim.

Bil je odličan družabnik, dovtipen in obdarjen s polnim košem humorja.

Kot izvrsten pevec in godbenik se je rad družil s pevci, vodil pevske zборе, sodeloval pri raznih orkestrih, kajti čutil se je kljub svoji starosti — bil je v 72. letu — vedno mladostnega ter ljubil družbo mladih življenja polnih ljudi. In zato ni čudno, da se ga je mladina tako rada oklepala.

Kot učitelj in upravitelj je bil strog, ljubil je red ter bil vzgled svojim tovarišem.

Se nedavno, ko je čutil, da z njim ni nekaj v redu, je pel: »Zdaj vse minulo je, nič več pel ne bomo«, kakor bi slutil, da se mu bliža zadnja ura.

Bil je odločen Slovenec ter kot tak bil med vojno tožen veleizdajstva, ker je pri neki priliki na zemljevidu kazal, kako so razvrščene bojne sile ter dejal, da je Rusija večja, kot bivša Avstro-Ogrska. Bil sem priča, ko se je zaradi tega moral zagovarjati pred sodiščem. Ni imel nobenega zagovornika, ampak zagovarjal se je samozavestno sam ter bil tudi oproščen.

Dokaz, kako je bil spoštovan v svojem kraju od domačinov, katerim je bil kot šol. upravitelj in kot mnogoletni občinski tajnik in nekaj let tudi gerent svetovalec in dobrotnik, je bila obilna udeležba pri pogrebu, pri katerem so ga spremljali tudi njegovi tovariši od blizu in daleč ter mu v slovo tudi zapeli. Od pokojnika se je poslovil g. Koropec Ivan, upokojeni šolski nadzornik, domači g. župnik in jaz, ki mi je bil učitelj in moj dobri in tovariški upravitelj.

Dragi tovariši Kokl! Počivaj sladko pod zelenim Bočem, ki si ga tako ljubil in našel pod njim svoje zadnje počivališče. Slava Tvojemu delu in spominu.

Živko Janko

— Umetnostna razstava tovariša Franja Stiplovska. V nedeljo, dne 17. septembra, bo odprl slikar Franjo Stiplovšek svojo umetnostno razstavo v Jakopičevem paviljonu. Po dolgih letih bomo spet lahko videli dela našega tovariša, ki ga tako domovina kakor tujina priznava kot zrelega umetnika. Razstavil bo vsa pomembnejša dela poslednjih let, zlasti olja in grafiko. Res da je čas za vse take in slične priredbe neprimladen, pa bomo vendar poskušali razstavo gmotno in moralno podpirati. Razstava bo odprta vsak dan od 9. do 18. ure in bo trajala 14 dni. Tovariše in tovarišice iz Ljubljane in bližnje okolice tovariško pozivamo, da si ogledajo to razstavo, o kateri bomo še obširneje poročali.

Manjše hiše

so naprodaj v Ljubljani (mesto), v Kosezah, na Brdu pri Ljubljani, v Križah pri Trzinu, v Smartnem pod Šmarno goro, v Litiji, na Rakeku, v Cerknici in v Višnji gori. — Vprašajte pri

Kmetijski posojilnici v Ljubljani

Mladinska matica

— mm Naročnina na »Naš rod« znaša letno pri skupnem naročilu na šoli 25 din, pri posameznih naročilih na dom 30 din, za inozemstvo 40 din. Pri skupnih naročilih se naročnina plačuje lahko tudi mesečno po 2,50 din. Naročniki »Našega roda« prejmejo za ta denar poleg lista še 3 knjige, med temi eno v barvnem tisku. List in knjige so bogato ilustrirani. To priobčujemo v »Učit. tovarišu«, ker se obračajo tudi učitelji na upravo za tozadevne informacije.

— mm Nagrade, ki so bile izžrebane za naročnike »Našega roda« ob 10 letnem jubileju lista, so bile po veliki večini razposlane že ob koncu šolskega leta. Vendar še nekaj šol, ki so bile pisмено obveščene, da so nagrade ne bi poslalo imen izžrebancev. Te nagrade so še vedno na razpolago pri upravi Mladinske maticе.

— mm Nekaj primerjave lanskih in letošnjih naročnikov »Našega roda« na šolah:

Imena naročnikov »Nasoga roda« na solah:		
Šola	naročnikov lani	letos
Birčna vas	6	8
Buče pri Kozjem	4	6
Cerklje, deklška	130	150
Cirkovce	21	29
Čatež ob Savi	4	—
Dobovec, p. Trbovlje	4	—
Dobrova pri Ljubljani	34	38
Gorenje Otave	15	—
Št. Gotard	24	19
Homec, p. Kamnik	28	16
Št. Ilj pri Velenju	14	24
Kamna gorica, p. Radovljica	18	21
Konjice, deklška	17	—
Ljubljana, I. deklška	82	93
Slov. Bistrica, deška	43	65
Smlednik	20	36
Šmihel nad Mozirjem	9	11
Zali log	8	14

—mm Snov iz publikacij Mladinske matice uporabljen v šolskih čitankah.

V II. predelani izdaji Slovenske čitanke za I. razred srednjih šol, ki je pravkar izšla, je ponatisnjena iz »Našega roda« Bevkova legenda »Marija v Londarski jami« in St. Kosovelova pesem »Božič gre«, dalje odlomek iz Seliskarjevega »Rudija«, »Na dirkališču«.

V slovenski čitanki za II. razred meščanskih šol (Wagner-Rožman) je povzeta iz Lovrenčičevega »Tihega življenja«, »Legenda o Čedatskem mostu in Stari gori« ter odlomek iz Seliskarjevega »Rudija«, »Na dirkališču«.

—mm »Edinost« o publikacijah Mladinske matice. V številki od 8. julija piše: Ze deset let daje učiteljska ustanova M. M. v Ljubljani slovenskemu mlademu rodu revijo »Naš rod« in pa vsako leto po 3 knjige. Če računamo, da je bila povprečno letna naklada okrog 20.000, potem lahko ugotovimo, da je izdala M. M. okrog 800.000 knjig rednih izdaj. Koliko pa je bilo še izrednih izdaj? Število bi se močno povečalo pri računanju, ko bi imeli podatke. Pa poglejmo, kaj je letos dobila naša mladina v del. Najobsebnost je »Naš rod«. Njegova pestrta vsebina je snovno bogata, življenska in sodobna, jezikovno pa lepo oblikovana. Pri njem so sodelovali naši priznani pesniki in pisatelji, mnogi učitelji in številni izborni ilustratorji. »Naš rod« je nedvomno najboljša slovenska, pa po vsej verjetnosti tudi prva jugoslovanska mladinska revija. Prvi smo dobili letos literarno obdelano zgodovino, ki prikazuje v kratkih, lahko čitljivih in razumljivih črticah gospodarski, socialni in kulturni razvoj slovenske zemlje. Učitelj Klemenčič Vlado je napisal delo »Iz starih in novih časov«, ki razodeva, da so mu bistveni za človeški razvoj odnosi človeka do človeka, ne pa razne letnice, števila padlih za čast domovine in podobno ter da zna za naše mlade duše primerno oblikovati doslej suhoparno in težko prikazovano zgodovinsko snov. Še več takih del nujno potrebujemo. Bila pa naj bi obsebnost, tako da bo slovenska mladina temeljito spoznala slovensko zgodovino, naš razvoj, ki obstoja v vedni borbi za zemljo, za boljši kruh in za kulturneje življenje. Iz Klemenčičeve knjige veje prav jasna misel, da ni slovenska preteklost zgodovina gradov, žetev in prepričev tujih plemiških dinastij ter mnogega sličnega, marveč, da je v ospredju našega razvoja slovenski mali človek, z vsemi svojimi križi in težavami. Tako je bilo in tako je še dandanašnji. O tem nas lepo prepriča druga knjiga Seliskarja Toneta delo Janko in Metka. Ta znani slovenski pesnik in pisatelj nam je prikazal življenje malih slovenskih ljudi, ki jih razmere utesnjujejo, da iščejo iz teh spon izhoda na kakršni koli način, kajti živeti morajo! Vera v boljše življenje in volja za delom, za lastnim ustvarjanjem je v nas vseh in prav tako tudi v 14 letnem Janku in 16 letni Metki. Vsi, starši in otroci, mladi in stari hočejo na nove, bele ceste, med žitna polja in v tovarne, k delu, kruhu, k pesmi in veselju! Slovenski človek si želi boljše bodočnosti. K njej gredo Janko in Metke, Tonači, Kolarji in še mnogi mnogi drugi...

Pa Roša Frana »Dijae«? Okrog Medvedke Dijae nanizane otroške zgodbe, polne domišljije, razigranosti, zdravja in veselja deca, ki jo družijo otroška nepokvarjenost, želja za družbo in igralni nagon v skupnost, kljub socialnim razlikam. Roševa sočna beseda teče mehko in prinaša vedrino v otroška srca. Oceno zaključuje sledeči odstavek: Mladinska matica si zasluži vse priznanje, da je izročila mladini knjige s tolikšno vsebinsko in jezikovno vrednostjo. Veseli smo, da so šla ta dela v 25.000 izvodih po slovenskem svetu in želimo, da bi bili tudi v bodoče uspehi Mladinske matice tako lepi!

—mm O letošnjih rednih publikacijah M. M. je govoril v radiu 3. julija t. l. g. prof. France Vođnik. O njih se je prav pohvalno izražal.

Učiteljska tiskarna

—Š. Ročni katalog za 1939/40. je dotiskan. Kdor si ga še ni naročil, naj stori to takoj.

—t Otroke imate za v šole. Zanje boste potrebovali šolske potrebščine. Ne oklevajte! Pojdite v Učiteljsko knjigarno v Ljubljani ali pa v podružnico v Mariboru. Postreženi boste povsem zadovoljivo. Svoji k svojim!

—t Novo šolsko leto prinaša novo delo in skrb. Za zgodovinski in zemljepisni pouk vam nujno priporočamo, da si nabavite v knjigarni Učiteljske tiskarne sličice za zgodovinski in zemljepisni pouk. Sebi olajšate delo, solarjem napravite pouk zanimiv. Serija 30 slik stane din 4.—

—t Učiteljska tiskarna priporoča cenjenemu učiteljsstvu brošuri: Moj razred, I. in II. del. Brošuri je spisal tovariš Miloš Ledinek, izdal pa Pedagoški tisk v Mariboru.

—t Ne dobite boljših knjig za ljudsko šolo kot so: Naše knjige I. Naša prva knjiga; Naše knjige II. Za vse leto; Naše knjige III. Po domačih krajih.

—t Zemljevid Ljubljane in okolice, kranjskega in škofjeloškega sreza si nabavite, da boste dosegli smoter zemljepisnega pouka. Zemljevida sta po din 180.—. Nikoli ne boste dobili boljšega učnega sredstva.

—t Ali ste naročili za svojo šolo in zase šolske in pisarniške potrebščine? Naročite pri Učiteljski tiskarni! Svoji k svojim!

Zbirka pirhov

Vsakoletna velikonočna zbirka pirhov za »Branibor« po šolah je letos dosegla sledeči uspeh:

(Dalje.)

Ljudska šola, Senčur, Kranj, din 140.—, narodna šola, St. Jlj., Mislina, din 78,25, ljudska šola, Tunjice, Kamnik, din 56.—, Smartno pri Litiji, din 82.—, Nomenj. p. Bohinjska Bistrica, din 8.—, meščanska šola, Rakek, din 119.—, ljudska šola, Sodražica, din 158,75, Polhov gradec, din 182.—, nar. šola, Presejce, din 80.—, ljudska šola, Brezje, Dobrova pri Ljubljani, din 22.—, Cankova, din 15.—, Smartno pri Kranju, din 170,25, Puščava pri Sv. Lovrencu, Pohorje, din 27.—, Dol. Nemška vas, Trebnje, din 108,50, II. real. gimn., Ljubljana, din 15,50, ljudska šola, Komenda, din 85.—, Kolovrat, Medija-Izlake, din 42.—, Skorno, Smartno ob Paki, din 22.—, Hum, Ormož, din 100.—, Zgor. nja Sv. Kungota, din 30.—, Krka, Stična, din 81.—, Voklo, Senčur, din 100.—, meščanska šola, Senovo, Rajhenburg, din 46.—, narodna šola, Predoslje, din 35,50, ljudska šola, Laško, din 17.—, meščanska šola, Mežica, din 42.—, ljudska šola, Vitanje pri Celju, din 43,25, deška mešč. šola, Celje, din 149.—, II. deška meščanska šola, Maribor, din 50.—, ljudska šola, Benica, Dol. Lendava, din 20.—, Zgor. nja dolina, Tržič, din 24.—, Ig pri Ljubljani, din 105.—, Žalna, Višnja gora, din 51,25, Lesce, din 275.—, III. mešč. meščanska šola, Ljubljana, din 11,50, narodna šola, Duplje, Krize, Gorenjsko, din 33.—, ljudska šola, Vojnik, din 89.—, Sv. Anton na Pohorju, Vuhred, din 5.—, Dob pri Domžalah, din 83.—, Slovenj Gradec, din 32.—, Petišovci, Dol. Lendava, din 30.—, Kropa, Gorenjsko, din 10.—, Dev. Marija v Polju, din 119.—, Liboje, Petrovče, din 26.—, Genterovci, Premkurje, din 10.—, Runec, Ivanjkovec, din 7.—, Kobra, din 21,50, Justo Jagodič, učiteljica, Golo, Ig

pri Ljubljani, din 10.—, ljudska šola, Smartno v Rožni dolini, Celje, din 56.—, narodna šola, Železna gora, Strigova, din 19.—, ljudska šola, Dobrna pri Celju, din 38.—, II. a razred klasične gimnazije, Ljubljana, din 42,75, ljudska šola, Fara, Kočevje, din 30.—, Sv. Rok ob Sotli, din 25.—, narodna šola, Crnomelj, din 5.—, meščanska šola, Ribnica na Dol., din 53.—, ljudska šola, Zalec, din 50.—, Odranci, Beltinci, din 64,25, Kresnice, din 14.—, deška narodna šola, Kamnik, din 32.—, ljudska šola, Šenkov turn, Mengeš, din 24,50, dekl. meščanska šola, Lichtenthurn, Ljubljana, din 30,50, ljudska šola, Toplice, Zagorje, din 9.—, Ihan, Domžale, din 16.—, Remšnik, Brezno, din 25.—, mešč. meščanska šola S. Gregorčiča, Ljubljana, din 13,75, narodna šola, Sevnica, din 113,50, mešana ljudska šola, Radeče pri Zid. mostu, din 46,75, ljudska šola, Trebija, Gor. vas, din 30.—, Skocijan, Turjak, din 24.—, Begunje pri Cerkljici, din 46.—, narodna šola, Puncici, din 36.—, ljudska šola, Stalcerji, Kočevje, din 10.—, mešana ljudska šola, Marija Ljubno, Podnart, din 8,50, ljudska šola, Rob na Dolenjskem, din 20.—, Sv. Jedert, Laško, din 12,50, meščanska šola, Ormož, din 145.—, ljudska šola, Poljane nad Sk. Loko, din 46,25, narodna šola, Zabnica, Skofja Loka, din 10.—, ljudska šola, Drenov grič, Vrhnik, din 51.—, narodna šola, Sv. Florijan v Dolici, din 10.—, urš. gimnazija, Ljubljana, din 10.—, ljudska šola, Begunje, Lesce, din 30.—, Rečice, Semič, din 20.—, narodna šola, Sovodnje, Gorenja vas, din 59.—, ljudska šola, St. Vid, Cerklja, din 10.—, Seberovci, Martjanci, din 12.—, Domanjševci, Krizevci, din 10.—, narodna šola, Lemberc, Podplati, din 18,50, Razbor pri Zid. mostu, din 10.—. Skupno din 24.160,75.

Stanovska organizacija JUU

= JUU = SRESKO DRUŠTVO LENDAVA bo zborovalo prvič 23. sept. 1939, ob 9. uri v ljudski šoli v Lendavi po sledečem sporedu: 1. Poročila odbornikov. 2. Dopisi in predlogi. 3. Predavanje. 4. Slučajnosti. — Vse tovariše (-ice) vljudo vabi odbor.

Novosti na knjižnem trgu

»DEDEK MIHA«

Še konec maja je marljiva Mladinska matica razposlala na šole toli obetano in pričakovano slikanico prof. Radovana in Martje Klopčičeve »Dedek Miha«.

Prvo oznanilo se je natisnilo po stanovskem tovarišu Joži Zupančiču v »Nedeljskem Jutru«.

Slovenici imamo nekaj slikanice. Zname so »Pokonci izpod korenin«, »Ciciban« in »Muhasta dejanja«. Nekaterim tem niso meje otroške slikanice točno določene, odrejene in dopuščene.

»Dedek Miha« je slikanica v pravem pomenu besede. In sicer slikanica za deco druge razvojne stopnje; to je za deco, ki umeje brati. Kako bi se mogla snovati slikanica za prvo — to je: predšolsko dobo — je pisanja v »Roditeljskem listu« (II. let. št. 4, str. 92.).

Da se izreče kritično mišljenje o tej slikanici, se ne sme pričakovati kritike pokleknega, a tudi ne priložnostnega kritika. Kritika prvega utegne biti zgrešena zaradi njegove enostranske dispozicije — nagajenosti h književnosti, kritika drugega pa zna v silo pomanjkanja kritike sploh mlatiti prazno slamo sedanjega časa. Pravilno more to delo oceniti vzgojitelj, ki je izrazil risar.

Napovedana je bila slikanica, »kakršne do sedaj še nismo imeli«. To je resnično, resnično v pozitivnem smislu.

Predstavlja se dedek Miha. Ali ni to lik vaškega podobarja — »piltavarja«, ki se razen na »lipove bogce« razume na sodobni okus, okus »stoletja otroka«? To se pravi: na povzdigovanje otroka na oltar in hkrati na suženjstvo staršev do njega? Svetovni nazor je tak in poedinci niso v stanju zavreti blaznega oboževanja, v tisk in šole ni prodrla protimisel gesla »Vse za otroka« v treznem, skopem, konservativnem smislu.

»Dedek Miha« je namenjen manjšini slovenske dece. Večina bo še nadalje uživala večje, prirednejske slikanice z ogljem na zid, s palico v blato ali pesek, s prstom v sneg, s svinčnikom po knjigi, zvezku.

Zgodba enega rokodelca je hvaležno zaključena snov. Kako brez zveze so slične slikanice drugih narodov, ki v eni knjigi prikazujejo razcepanost, preobilnost; tako na primer: zidarje, kovače, mizarje, tesarje, lončarje, čevljarje, krojače in še koga, dočim si sledi vsaka nova podoba dedka Mihe v istem poklicu. Glavna dejanja se dogajajo ob skobelniku in stružnici.

Poglejmo podeželske hiše! Ni je brez skobelnika. In stružnica — slavni »draksel«! Ni ga Ribničana brez suhe robe, ki bi se ne sukala na stružnici, pa naj si to bo vrbani za krpanje nogavic, boben za vezenje, valjar in še kakšno kuhinjsko »orodje« in krona suhe robe — kolovrat. Doba po svetovni vojni je prepovedala bahatim, struženim izdelkom mesto kot okras na pohištvo, zdaj se pa ponov-

no javlja v gladkih, mirnih, enostavnih in cenejših linijah, ki oznanjajo nov okus. Kateri kolar izhaja brez nje in marsikatera delavnica na meščanski šoli jo pogreša, a marsikateri učitelj na ljudski šoli si jo želi uvesti po zgledu z učiteljskega za zboljšanje pouka v ročnem delu.

Vredno bi bilo slišati mnenje očeta uradnika, trgovca, poslovnega človeka in očeta rokodelca. Prvi bo sinčku dejal: »Vidiš, nekaj dela!«, drugi bo pa povedal, kaj dela, razmišljal bo pa še, da je to in ono pravilno narisano. To bo tudi fantiču dopovedal. Otroci se bo navadil pravilnega gledanja, dojemanja, spoznavanja dela in tega tudi ceniti. Zelel bo isto delati. Iščanje bo prešlo v priljubljeno delo. Spoštoval in cenil bo delavca, a v vsaki priliki in potrebi bo znal sam kaj popraviti, za silo narediti. Znal bo »več kot hruške peč«.

Cilj pa je, da si bo bistril razum.

Če človek pogleda, s kakšno dosledno točnostjo so vse tri nastopajoče osebe zrisane, zlasti če razmotriva kostume, ko so se osebe medtem, ko obrne stran naprej, že docela preoblekle, se ne more otresti obudovanja, koliko potrpežljive šarolikosti je slikar dahnul v vsako podobo. Dedkove srjace izgledajo izposojene iz katere mariborske modne trgovine. Pa progaste in okenceste hlače! Ter sence na njih! Isto se more trditi tudi za dekleta, dočim je fant bolj vsakdajnejši.

Včasih je opaziti, da je bilo v zamisli več podob, ki so se pa morale umakniti najzadnjejšim; verjetno, da zaradi obsega, ki odločuje o ceni slikanice. O, ko bi ne bila sleherna stvar odvisna od denarja!

Te slikanice ne bo vesela le mladež. Obradovali se je bodo tudi tehnično navdahnjeni odrasli, ki imajo za podrobnosti razvit čut. Če bi slike imele ozadja in tla kakor nekatere njegove v pravkar izišlem abecedniku »Preljubo veselje«, in če bi bile tiskane le na vsako drugo stran, bi otroci slikanico gladko raznesli in slike pribijali na zid, in vsa slikanica bi bila dostopna enemu samemu pogledu.

V priporočilu založnice navaja, da je »Dedek Miha« šele poizkus, avtor pa že navaja naslov one, ki je namenjena deklicam, le škoda, da se iz narodnostnih ozirov ne bo moglo sprijazniti z naslovom »Teta Mici«. Torej se obetajo nadaljevanja? Recimo: »Pri kovaču«, »Hišo zidajo«, »Reglje, zemlje, pet za groše«, da bi vsaka obrt bila ovekovčena v posebni slikanici.

Henrik Vilfan.

—k France Mesesnel: Janez in Jurij Šubič. Knjižnica Narodne galerije. Založba »Ivan Grohar«. Ljubljana 1939. Cena v polusnje

V KNJIGARNI UČITELJSKE TISKARNE v Ljubljani in njeni podružnici v Mariboru dobite vse pisarniške potrebščine za šolo in dom; knjige za šolanje svojih otrok; učila za vse šole; knjige znanstvene in leposlovne vsebine zase, za odraslo mladino, otroke, prijatelje in znanec; merila in razne merilne instrumente za šolo in praktično uporabo; papir »Jasnit« za kopiranje načrtov in skic. — V tiskarni se izvršujejo vsa v to stroko spadajoča dela od najnavadnejšega pa vse do najbolj finega večbarvnega tiska. — V književnični se vežejo knjige, brošure in izdelujejo najfinejša in ostala knjigoveška dela.

vezani knjigi din 200.—. Za knjigama »Ivan Grohar« in »Emil Adamič« je izšlo v založbi »Grohar« novo monumentalno delo »Janez in Jurij Šubič«, ki je po svoji vsebini, po svojih prilogah v barvah in slikah, kakor tudi po svoji opremi vzbudilo med ljubitelji umetnosti in lepe knjige še posebno pozornost. Priznati moramo, da je iz malega slovenskega naroda izšlo mnogo velikih mož, mnogo umetnikov, toda na žalost so njihova ustvarjanja, njihova umetniška dela zapisana skoro popolni pozabi, ker ni bilo doslej založbe, ki bi zalagala njihove monografije. Ta veliki nedostatek skuša odpraviti založba »Grohar«, ki je izdala doslej že tretje pomembno delo. V knjigi Janez in Jurij Šubič podaja avtor pregleden življenjepis dveh izmed največjih slovenskih slikarjev, a obenem razvoj in uspeh njihovo ustvarjajočega umetniškega udejstvovanja. Knjiga, opremljena s 135 slikami in 17 prilogami (v barvah), je lep dokaz, da se morejo tudi sinovi malega naroda dvigniti na stopnjo velikih umetnikov. Da ustreza knjiga v vsakem oziru svojemu namenu, gre priznanje tudi njeni tehnični opremi. Tisk in vezavo je oskrbela »Učiteljska tiskarna«, ki je s tem delom že ponovno dokazala, da je njeno tehnično delo na višku in da je sposobna tiskati in opremiti tudi najpreznejše umetniške reprodukcije in sploh vsa najfinjša tiskarska dela.

—k Naklada šolskih knjig in tiskarnica Savske banovine v Zagrebu je letos izdala sledeče knjige: Marko Vunič in Vilim Peroš: Praktični učiteljski ispit. Strani 198. — Knjiga vsebuje snov, ki naj jo pripravnik predelajo, ko se pripravljajo za praktični učiteljski izpit. Cena din 40.— (broš.). Mate Demarin: Praktični primjeri radne obuke. V knjigi so obdelani posamezni primeri postopka pri jezikovnem pouku, zemljepisu, zgodovini, poznavanju prirode, računstvu in geometriji, higieni, petju, telovadbi. Zelo obširno je obdelano vezanje predmetov pri pouku. Strani 196. Cena broš. knjigi din 28.—. Salih Ljubunčič: Metodika računske obuke u školi rada. Druga, povsem predelana in razširjena izdaja. Strani 105. Cena broširanemu izvodu 28 din. Ante Kovačević in Milan Sulić: Pouke o jeziku za narodne osnovne šole. Izdaja za učitelje. — Knjiga vsebuje metodične napotke za slovniki pouk v I.—IV. razredu osnovne šole. Cena kartoniranemu izvodu din 30.—. Prof. Marko Soljačić: Jezični i stilistički savjetnik (pravopis za srbohrvaščino). Strani 180. Cena broširani knjigi din 32.—. Vse knjige se naročajo lahko tudi potom Učiteljske knjigarnice.

—k Jos. Priol: Spravljanje, shranjevanje etc. sadja je v založništvu SVD ravnokar izšlo v 2. popolnoma predelani in pomnoženi izdaji. Knjigo je g. ravnatelj temeljito predelal ter prilagodil sodobnim zahtevam mednarodne sadne trgovine. Poleg svojih lastnih izkušenj je upošteval novejšje izsledke domačega in tujega slovtva, zlasti pa zahteve in predpise nemškega trga, na katerega smo kot izvoznika pokrajina prvenstveno navezani. Oziroma se je tudi na najnovejšje uredbe ministrstva za trgovino in industrijo v Beogradu, ki se nanašajo na kontrolo sadja in sadnih izdelkov ter na vlaganje za izvoz določene prešane sadja. Popolnoma nanovo in izčrpno je obdelal poglavje o shranjevanju sadja in o sadnih skladiščih, saj je ravno to vprašanje dandanes v ospredju zanimanja in bo pridobilo v bodoče še večjo veljavo.

Zato upamo, da bodo tudi drugo izdajo naši sadjarji in izvozniki toplo sprejeli. Postane naj jim zanesljiv svetovalec in jih vodi do čim večjih uspehov. Dobro bo pa služila knjiga tudi našim sadjarskim predavateljem, kmetijskim in kmetško-nadaljevalnim šolam, sadjarskim pomočnikom, tečajnikom, sadjarskim zadrugam i. dr.

Opozorjamo vse, da nemudoma sežejo po tej krasni, 134 strani obsegaajoči in bogato ilustrirani knjigi, ki jo bodo v prav sedaj, ko sadje dozoreva, nujno potrebovali. Cena za člane in podružnice SVD 12 din. Cena za nečlane in v knjigarnah 15 din.

MALI OGLASI

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.—

AKO VPLAČUJETE PO 15 DIN

tedensko (lahko mesečno). Vam izplačamo po petih letih 4500 din. Pojasnila daje: Klančnik Lojze, zastopnik hranilnice, Stražišče 289.

KEMIČNA ČISTILNICA vsakovrstnih oblek
Parno likanje
Pralnica, svetlolikalnica
ŠIMENC
Kolodvorska ulica 8
Sprejemalnice v Franciškijski pasaži

Cenjenemu učiteljsstvu se priporoča

MANUFAKTURNA IN KONFEKCIJSKA VELETRGOVINA

ANTON MACUN • MARIBOR

ki nudi vsakemu po kakovosti najboljše, po okusu najizbranejšo blago! V konfekcijskem oddelku stalno velika izbira plaščev najnovejših krojev